

Wet meldplicht datalekken: hoe zit het ook alweer?

PRIVACY OP SCHOOL

Schoolbesturen kampen in de praktijk vaak met vragen over privacy in en rondom de school. Hoe moet de school omgaan met persoonlijke gegevens van ouders en leerlingen en welke gevolgen heeft de Wet meldplicht datalekken voor de schoolleiding? In dit artikel gaat het om de belangrijkste juridische aspecten rondom privacy.

Scholen zijn gehouden aan de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Deze wet schrijft voor hoe scholen persoonsgegevens van leerlingen dienen te verwerken. Onder persoonsgegevens wordt verstaan: 'elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare persoon'.¹ Een verwerking is in feite 'elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens' waaronder bijvoorbeeld verzamelen, vastleggen, verstrekken en zelfs vernietigen.²

Deze verwerking moet gebaseerd zijn op de in artikel 8 Wbp limitatief opgesomde gronden:

- toestemming van de betrokkene
- uitvoeren van een overeenkomst
- wettelijke verplichting
- vitaal belang van de betrokkene
- uitvoeren van een publiekrechtelijke taak
- gerechtvaardigd belang van de organisatie.

De Wbp verplicht de school voorafgaand aan informatieverstrekking aan derden om ouders te informeren én bij voorkeur ondubbelzinnige (oftewel schriftelijke) toestemming te verkrijgen (die naderhand niet kan worden betwist) van die ouders.³ Hiermee geven zij toestemming voor het uitwisselen van informatie. Indien ouders geen uitdrukkelijke toestemming verlenen voor het verstrekken van de gegevens van de leerling, dan geldt de uitzondering dat verstrekking tóch mogelijk is indien een wettelijke verplichting moet worden nageleefd waaraan het schoolbestuur is gehouden.⁴ Voorbeelden hiervan is een melding van verzuim van de leerling op grond van artikel 21 Leerplichtwet 1969 of het verstrekken van persoonsgegevens aan een andere school in het kader van een nieuwe plaatsing na verwijdering van de leerling op grond van artikel 40 vijfde lid WPO.

Ouders hebben tot slot recht op inzage in het leerlingendossier⁵ en ook het recht een kopie te maken van het dossier en onjuiste informatie te corrigeren.⁶

PRIVACYREGLEMENT

Op basis van de Wbp heeft iedereen recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Bij de uitwisseling van informatie met derden mag dit recht niet worden overtreden. In de praktijk vragen derden vaak informatie op over leerlingengegevens, bijvoorbeeld door de interne zorgcommissie of het samenwerkingsverband. U mag geen gegevens verwerken zonder dat u het doel waarvoor u dat doet duidelijk hebt bepaald. Het doel of de doeleinden moet u omschrijven vóórdat u begint met het verwerken.

Die omschrijvingen kan de school bijvoorbeeld vastleggen in een privacyreglement. De oudergeleding heeft instemmingsrecht als het gaat om de vaststelling of wijziging van een regeling over de verwerking van en de bescherming van persoonsgegevens van ouders en leerlingen.⁷

Twee principes zijn belangrijk bij de uitwisseling van persoonsgegevens: proportionaliteit en transparantie.

- Het begrip proportionaliteit betekent dat de school alleen die gegevens gebruikt die relevant zijn. Alleen die persoonsgegevens mogen worden verwerkt die, gelet op het doel waarvoor zij zijn verzameld of verwerkt, toereikend zijn en relevant.⁸ Dus zoveel informatie uitwisselen als nodig, maar niet meer dan noodzakelijk.
- Het begrip transparantie staat voor het principe dat iedereen recht heeft te weten wat er met zijn gegevens gebeurt. Een school die vanuit bezorgdheid om een leerling de hulp van derden wil invoeren (en dus in juridische zin gegevens wil delen) heeft de plicht hierin transparant te zijn. Dit betekent dat de school de ouders aangeeft dat en met welk doel ze dit wil doen. Bovendien dienen ouders hiervoor in beginsel toestemming te verlenen.

Alle informatie voor derden behoort de school te toetsen aan bovengenoemde principes van proportionaliteit en transparantie. Het gaat daarbij in de regel om de volgende informatie: personalia, schoolgegevens, de aanleiding voor

MR. NOOR DIETVORST

is advocaat bij Advocatenkantoor Dijkgraaf,
e-mail: n.dietvorst@dijkgraafadvocaten.nl

aanmelding bij het zorgteam, de geboden zorg door de school, bestaande of (relevante) afgesloten hulpverleningscontacten, relevante gegevens van externe partijen, (be)handelingsplannen en gegevens over voortgang en evaluatie van de ingestelde zorg. Daarbij moet altijd duidelijk de bron van de informatie worden vermeld.

MEDISCHE GEGEVENS

Medische gegevens, zoals persoonsgegevens over het IQ, sociaal-emotionele problematiek of de medische behandeling van de leerling, mogen slechts zeer beperkt worden uitgewisseld. De wetgever heeft hierin wel een uitzondering gemaakt voor de gevallen waarin sprake is van persoonsgegevens die nodig zijn voor de speciale begeleiding van de leerling of het treffen van bijzondere voorzieningen in verband met de gezondheidstoestand van de leerling.⁹ Uiteindelijk is de kring van personen aan wie deze informatie kan worden verstrekt dus bijzonder klein.

WET MELDPLICHT DATALEKKEN

Als iemand toegang heeft tot persoonsgegevens terwijl dat niet mag, dan spreken we over een datalek. Dit betreft een ruim begrip. Een klassiek voorbeeld van een datalek is een hack waarbij persoonsgegevens gestolen worden. Ook het verliezen van een usb-stick met daarop gegevens van leerlingen, is een datalek. Het is uiteraard vervelend voor de leerlingen (en hun ouders) als hun persoonsgegevens op straat komen te liggen. Maar ook de school kan er last van krijgen aangezien datalekken kunnen rekenen op flinke media-aandacht en bijbehorende imagoschade.

Op 1 januari 2016 is de Wet meldplicht datalekken in werking getreden. Volgens deze wet dient een schoolbestuur de Autoriteit Persoonsgegevens onverwijld in kennis te stellen van een inbreuk op de beveiliging die leidt tot (de aanzienlijke kans op) ernstige nadelige gevolgen voor de bescherming van persoonsgegevens.¹⁰ Dat is bijvoorbeeld het geval als een hele database met leerlinggegevens is gehackt of bij het lekken van bijzondere persoonsgegevens zoals medische gegevens. Dan dient de school het lek binnen twee werkdagen te melden. Deze meldplicht is van toepassing op datalekken die plaatsvinden in gegevensbestanden waarvoor het schoolbestuur verantwoordelijk is, zoals bijvoorbeeld een excelsheet met NAW-gegevens van

een klas. Ook indien leveranciers in opdracht van het bevoegd gezag persoonsgegevens verwerken, bijvoorbeeld een aanbieder van het online leerlingvolgsysteem of het leerlingadministratiesysteem, en er ontstaat een datalek, dan dient dit gemeld te worden. De niet naleving van de Wet meldplicht datalekken kan leiden tot hoge boetes (maximaal € 810.000) van de Autoriteit Persoonsgegevens.

CONCLUSIE

Privacy op school is en blijft een belangrijk item, zeker nu de Wet meldplicht datalekken van kracht is sinds januari 2016. Zorg ervoor dat de meldplicht onder de aandacht wordt gebracht bij het personeel en denk na over het signaleren van mogelijke datalekken. Het schoolbestuur wordt daarbij ook aangeraden afspraken te maken met de bewerkers van de gegevens, zoals externe aanbieders van het leerlingadministratiesysteem. Het is raadzaam een stappenplan klaar te hebben liggen om een mogelijk lek te voorkomen en mocht het zich toch voordoen, dit tijdig te melden.

Mocht er toch een boete worden opgelegd aan het schoolbestuur, schakel dan een jurist in om hiertegen bezwaar aan te tekenen (let daarbij op de termijn van zes weken waarbinnen het bezwaar dient te zijn ingediend). *BSM*

Noten

- 1 Artikel 1 aanhef en onder a Wbp
- 2 Artikel 1 onder b Wbp
- 3 Artikel 8, aanhef en onder c Wbp
- 4 Artikel 8 aanhef en onder c Wbp
- 5 Artikel 35 Wbp
- 6 Artikel 36 Wbp
- 7 Artikel 13 eerste lid onder i Wms
- 8 Artikel 7, 9 en 11 Wbp
- 9 Artikel 16 en artikel 21 eerste lid aanhef en onder c Wbp
- 10 Artikel 34a Wet meldplicht datalekken